

Prof. Dr. Hüseyin ŞEYHANLIOĞLU
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi
hseyhanlioglu@gmail.com @Hseyhanlioglu

Emir Şekip Arslan, Sultan Atrâş ve Velid Canpolat’a Kadar Dürziler

Bereketli Hilal Bölgesi (İngiltere’ye göre Orta Doğu), son bir asır, 12. ve 13. yy’daki Moğollar ve Haçlılar dönemi hariç tutulursa, İslam hâkimiyeti döneminde en az bin yıl süren din, dil ve etnik olarak bir ağaç gibi hür ve bir orman gibi kardeşçe bir arada yaşamıştır. Örneğin, Diyarbakır’ın Osmanlı hâkimiyetine girmesinden hemen önce (1517) tüm Osmanlı coğrafyasında 19 farklı din, etnik ve mezhebe mensup millet yaşarken, bu dönemde sadece Diyarbakır’da 13 farklı din, dil ve mezhebe mensup millet yaşamaktadır ki; 1376 tarihinde Orta Doğu’nun en büyük Ermeni Kilisesi olan Katolik Surp Giragos Kilisesi burada inşa edilmiştir. Benzeri durum Kurtuba’dan Bursa’ya kadar bugün bile canlı olan Yahudi mahallelerinde görülebilmektedir.

Osmanlı Devleti hâkimiyeti döneminde (1517-1917), Kafkaslar ve Balkanlar dâhil olarak Pax-Ottoman yani Osmanlı Barışı olarak adlandırılmıştır. Bu tarihten itibaren, Siyonistler hariç, Bereketli Hilal’deki tüm toplumların damları çökmüş, mabetleri yıkılmış ve cemiyet mozaikleri kırılmıştır.

2014 yılında Ezidiler üzerinde yaptığım saha çalışmasından ve Diyarbakır Surp Grigos Kilisesi (Irak, Sincar-Laleş merkezli Ezidiler/2014/Fotograflar: Hüseyin ŞEYHANLIOĞLU)

Suriye, bu anlamda küçük bir Orta Doğu'dur. Her yerleşim yerinde her din ve etnik yapıdan insanlar rahatlıkla bulunabilir. Batı'sında Nusayriler, ortasında Türkmenler, güneyinde Dürziler ve kuzeyinde Kürdler... Gibi. Bu tablo Halep ve Şam'ın asırlık mezarlıklarında ve mahallelerinde rahatlıkla görülebilmektedir. Ancak Batı'nın ikinci Haçlı-Siyonist ileri karakolu olarak kuruluşundan itibaren İsrail (1948), 8 Mart 2024 tarihinden beri de sistematik olarak Filistin'den sonra Lübnan ve Suriye'deki Dürzi toplumunu kendine tampon yapmak için aralıksız olarak Suriye ve Lübnan'a saldırmakta ve toplumsal mozaikleri parçalamaktadır.

SURİYE'DEKİ DÜRZİLER

Suriyeli Azınlıklar ve Gruplar Analiz Serisi Ocak 2023

- Dürzilik ismi, **Dâ'î Neştek'in ed-Derezi'nin** adından türemiştir.
- Mensuplar kendilerini Muvahhidun (**Tevhid Ehlî**) olarak tanımlar.
- Şiiğin İsmailî koluna dayanır, ancak Batîni fikirler ve tevhid inancıyla ayrılmıştır.
 - "Resailü'l-Hikme" (**111 risale**) mezhebin itikadi esaslarını içerir.
- Dürziler günümüzde Lübnan, Suriye, İsrail ve Ürdün'de bulunmaktadır.
 - Suriye: **%43 (850 bin kişi)**
 - Süveyda (**500 bin kişi**), Golan Tepeleri, Şam yakınları ve Hermon Dağı çevresi.
 - Lübnan: **%40 (350 bin kişi)**
 - Şuf, Hasbeyya, Reşeyya ve Metn bölgeleri
 - İsrail: **%8 (150 bin kişi)**
 - İşgal altındaki Golan Tepeleri ve kuzey İsrail
 - Ürdün: **%1 (25 bin kişi)**.
 - Kalan **%8** Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avustralya ve Batı Afrika'ya dağılmıştır.
- Fransız Mandası dönemi sırasında, **1921**'de Cebel-i Dürüz özerk bölgesi kuruldu.
- **1925**'te Dürzi Sultan el-Atraş'ın liderliğinde Fransızlara karşı ayaklanma gerçekleşti.
- **1936**'da özerklik sona erdi, bölge Suriye'ye katıldı.
- **2011 Halk Ayaklanması** sırasında sessiz kaldılar, küçük çaplı rejim karşıtı protestolar yaptılar.
- DEAŞ saldırıları (**2017-2018**) sırasında **200**'den fazla Dürzi öldürüldü, **32** kadın kaçırıldı.
 - Rejime olan güven azaldı, Hizbullah'ın nüfuzu arttı.
- **2023**'te Süveyda'da benzin sübvansiyonlarının kaldırılmasına karşı **2 bin** kişinin katılımıyla başlayan protestolar Esad karşıtı gösterilere dönüştü.

Araştırmacı: Dr. Öğr. Üyesi Tuba Yıldız
Tasarım: Mehmed Karakaya

TAY

© 2023 Suriye Araştırmaları
@turkiye-arastirmalari.org
info@turkiye-arastirmalari.org

Sadece son bir haftada, Şam Yönetimi ile Dürziler arasındaki çatışmalarda 100'e yakın kişi öldü ve İsrail, aylardır yaptığı gibi Şam'ı da Başkanlık sarayından duyulacak kadar ağır bir şekilde bombaladı. Aynı şekilde Türkiye'nin yerleşmeyi düşündüğü yerleri ve T4 üssünü de bombaladı. Tıpkı Suriye'nin Gazze'si olan Tartus ve Lazkiye'deki Nusayri kışkırtmaları gibi 8 Aralık'tan bu yana Suriye'nin güneyindeki Süveyda merkezli Dürziler, Şam'a karşı ayaklandırılmaktadır. 30 Nisan akşamı çatışmaların yaşandığı Şam'daki Eşrefiyat ve Sahnaya mahallelerini bombalayan İsrail, sınır kapılarını açarak, Dürzi olduğu iddia edilen silahlı kişileri, Hükümet Güçlerine karşı savaşılmaya göndermiştir.

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'ne göre iki günlük çatışmalarda 30 güvenlik görevlisi, 42 silahlı Dürzi ve 1 sivil hayatını kaybetmiştir. Bu olaylara kaşı olarak Suriye Baş Müftüsü Şeyh Usame El Rıfai "Suriyelilerin her damla kanının değerli olduğunu ve israf edilmemesi" gerektiğini söyledi. El Rıfai ayrıca "Herkes aklına, yüreğine, vicdanına dönmeli, intikam ve

misilleme çağrılarından uzak durmalı, adaletin yerini bulmasına izin vermeli, böylece ruhlar huzura kavuşacaktır" diye konuştu. Olayları yakından takip edebe Türkiye Dışışleri Bakanlığı sözcüsü Öncü Keçeli, X'teki paylaşımında şiddet olaylarının "diyalog ve sağduyu yoluyla sona erdirileceğine ve olaylarda rolü olan kişilerin adalet önüne çıkarılacağına inancımız tamdır. İsrail'in "Suriye'deki birlik ve bütünlük çabalarına zarar vermekte olan" hava saldırılarını sona erdirmesi gerektiğini söyledi.

Bu sırada İtalya'dan dönen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "İsrail'in Suriye topraklarına yönelik saldırıları, Suriye'deki yeni yönetim ile başlayan olumlu iklimi baltalama girişimidir" derken, İsrail Başbakanı Netanyahu Sahnaya'da "Dürzi nüfusa saldırı hazırlığındaki aşırılıkçı bir gruba hava saldırısı düzenlendiği duyuruldu. Suriye rejimine ciddi bir mesaj verildi: İsrail, onlardan Dürzi topluluğuna zarar gelmesinin önlenmesini bekliyor" dedi.

İsrail Genelkurmay Başkanı Orgeneral Eyal Zamir ise "Dürzi topluluklara yönelik şiddetin sürmesi durumunda Suriye rejimine ait hedeflere saldırmaya hazırlık talimatı verdiği" ifadesinden sonra, Şam yönetimi ise "Suriye halkının tüm unsurlarını, özellikle de Suriye ulusal dokusunun her zaman ayrılmaz bir parçası olan ve olmaya devam eden şerefli Dürzi toplumunu koruma konusundaki sarsılmaz kararlılığı" vurguladı.

Irak Rûdaw TV'nin Şam muhabiri Dılxwaz Muhammed yaşanan çatışmalara ilişkin, "30 Nisan'da silahlı gruplar Ceramana ve Eşrefiye mahallelerine saldırdı. Çatışmalar ulaşımı durma noktasına getirdi. Rical el-Kerame" adlı Dürzi silahlı grubu ile rejim güçleri karşı karşıya gelirken, Suriye hükümeti bölgeye takviye asker sevk etti." İfadelerini kullandı.

Hem Nusayri hem de bu kanlı isyanın bastırılması sürecinde ise, tıpkı 110 yıl önceki Ermeni isyanının bastırılması gibi "İsrail olmazsa bile Uluslararası Barış Gücü istiyoruz" zılgıtları yükselmektedir.

Benzeri taktik, PKK'dan PYD, PYD'den de DSG çıkaran Kürdlerin, CENTCOM kontrolündeki son yüzyıldaki en büyük Kürd toplantısı olarak görülen, Bahçeli ve Öcalan'ın Türkiye'deki barış çabalarına meydan okuyan Kamışlo zirvesinde görülmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Suriye'nin toprak bütünlüğü bizim için vazgeçilmezdir. Federatif yapı konusu ise ham hayalden öteye gitmeyen bir husustur. Suriye gerçekliğinde de yeri yoktur. Suriye'de federal yönetim hayalleri kurarak, bölgeyi tehdit edecek kararlar değil, bölgenin istikrarına hizmet edecek kararlar almalarını tavsiye ederim. Bölgemizde oldubittilere müsaade etmeyecek, Suriye ve bölgenin kalıcı istikrarını tehdit edecek, tehlikeye sokacak hiçbir girişime izin vermeyeceğiz. İsrail'in yaptığı provokasyondur ve bu kabul edilemez.

Bu süreci çok kıymetli bir Osmanlı münevveri olan Dürzi Emir Şekip Arslan'da 110 yıl önce de görebiliriz: *“Osmanlı Devleti’nin yıkılışından önce Emîr Şekîb, devleti parçalamaya yönelik en büyük tehlikenin Batı’dan geleceğini, bunu önlemek için Osmanlı hilâfeti etrafında bir İslâm dayanışması oluşturmak gerektiğini, Türkler ve Araplar’ın bu dayanışmanın vazgeçilmez unsurları olduğunu, bunun da hilâfetin güçlendirilmesi ve İslâm mirasının geliştirilmesiyle gerçekleşebileceğini ileri sürmüştü; âdem-i merkezîyetçiliği ve ayrılıkçılığı savunan Türkler’in ve Araplar’ın yanıldıklarını, güç dağılımının imparatorluğun kısa zamanda parçalanıp Avrupa’ya yem olmasına sebep teşkil edeceğini, bundan dolayı merkezî otoritenin güçlendirilmesi gerektiğini söylemiştir. Bunun için hem II. Abdülhamid’in yönetimini, hem de Jön Türkler’in bilhassa Arap ileri gelenlerince tenkit edilen sertlik yanlısı politikalarını tasvip etmiştir. Onu diğer Arap aydınlarından ayıran en önemli özellik, İslâm dayanışması adına Osmanlı hilâfeti ve hükümetini kayıtsız şartsız desteklemiş olmasıdır. Çok güçlü bir tahlil kabiliyetine ve sezgiye sahip olan Emîr Şekîb Arslan’ın siyâsî konularla ilgili tahminleri büyük ölçüde gerçekleşmiştir. Meselâ İngiltere’nin vaadlerine kapılarak Osmanlılar’dan ayrılmak isteyen Arap aydınlarına İngilizler’in sözlerini tutmayacaklarını, Filistin’de bir yahudi devleti kurdurmak için Arap topraklarını parçalayacaklarını söylemiş, aynı şekilde İngilizler’le anlaşılan Hicaz Kralı Şerif Hüseyin’in pişman olacağını, zira onlar tarafından azledilerek sürgüne gönderileceğini ifade etmiştir.”*

Osmanlı Birliğini savunan Emir Şekip Arslan (1869-1946) ve Fransızlara karşı Büyük Suriye İsyanını başlatan Sultan Atrâş (1891-1982)

Hem bölgesel hem de küresel anlamda 21.yy'ın İsrail merkezli tek dünya devletine doğru, Türkiye'nin güney istinat duvarı olan Suriye'de Türkiye'ye karşı büyük bir meydan okumanın ayak seslerini duymaktayız. Suriye, Türkiye için beka sorunudur. Mutlaka korunmalıdır. Aşağıdaki konular çerçevesinde, Türkiye olarak hazırlıklı olmamız gerektiği görülmektedir:

-
- THE MIDDLE EAST**
Turkish Army + SNA	USA & PKK + YPG
Sunni Oppositions	Barzan Forces (KDP)
Assad Forces	Talabani Forces (PUK)
Russian Militias	KRG Action Area
Lebanese Hezbollah	KRG Claimed Area
Iraq & Iran Shiite Forces	PKK & Barzan Forces
- Dr. Nivola D. Lemos
- Suriye'nin Etnik-Dini Yapısı**
Sünni Arap	Ermeni	Yezidi
Alavi Arap (Şii mezhebi)	Dizel	Sünni Kürtler (Kürtizm, Alevizm, Asasizm)
Kurmançlar (Eklektik Araplar)	Yahudi	Değerli ve Hukuk
Çerkes	Çerkes Arap	İslam
Türkmen	Arabi Arap	İslam
Armen	Sünni Kürtler	
	Çerkes, Çerkes	

Son bir asırda Bereketli Hilal’de, Müslümanların toprakları ve toplumları parçalanmaktadır. Bu coğrafyada herkesin kan ve gözyaşları Büyük İsrail için kesintisiz olarak akarken, Siyonist ve Haçlılar Büyük İsrail için Suriye’de Davud Koridoru kurmak için Dürzi ve Kürdleri, tıpkı bir asır önce bazı Arapları kullandıkları gibi mankurd olarak kullanmak

istemektedirler. İlginçtir ki; 1925 yılından tam 100 yıl sonra İngilizler yerine bu kez Dürzileri kışkırtmaktadır. Fransızlar da bugün Maruniler yerine PYD'yi desteklemektedir.

Bir Osmanlı aydını olan Emir Şekip Arslan'ın torunu Dürzi lider Velid Canbolat'ın da belirttiği gibi; "Türkiye'ye karşı bizi korkutuyorlar. Keşke Osmanlı İmparatorluğu geri gelseydi. Osmanlı İmparatorluğu tüm İslâm âlemi ve Arapları bir arada tutmaktaydı. Osmanlı İmparatorluğu sonrasında ortaya çıkan milliyetçi fikirler her iki tarafı birbirinden uzaklaştırdı ve her iki tarafta yıkıcı etkiler yaptı. Sultan Abdülhamid Han kendisine verilen tüm imkânlarla rağmen Filistin'in tek karışını vermeyerek Türk-Arap bütünlüğünün korunmasında önemli rol oynamıştır." Batı'nın ileri karakolu olan ve bugün bir tilki gibi Dürzileri korumaya aldığını iddia eden İsrail ve Türkiye Suriye üzerinde savaşa sürüklenmektedir ki; bu da Armageddon yani Malhemai Kübra anlamına gelmektedir.

Kaynaklar

<https://islamansiklopedisi.org.tr/emir-sekib-arslan>

<https://www.star.com.tr/guncel/insan-kurtardigina-tecavuz-eder-mi-haber-1177035/>

<https://nadiamuhanna.wordpress.com/2011/04/29/behind-the-legends-sultan-basha-al-atrash/>

<https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/syria/300420254>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/cjr7xdwdy1yo>

<https://www.haberturk.com/ankara-haberleri/37802835-cumhurbaskani-erdogan-italya-ziyareti-donusu-ucakta-gazetecilerin-sorularini-yanitladi-2?page=3>